

Spisovatel Marek Baroš

Pohádky ze skládky, Marek Baroš, Host, Brno 2021

Parta hic ze smetáku

Pohádky ze skládky - jak pěkně se to rýmuje! Tuhle knihu Marka Baroše (ročník 1973), staršího bratra slavného fotbalisty Milana, vydal před pár týdny brněnský Host.

TEXT: RADIM KOPÁČ

Hned podle titulu jde o atraktivní lokaci pro příběh jakéhokoli druhu. Takže proč ne pohádka, respektive pohádky. Ovšem na skládce nebo smetišti hostovali před Barošem dávno i jiní kulturní činitelé, a úspěšně: ve fotografii třeba Alois Nožička, v animovaném večerníčku Krysáci pak dvojka Cyril Podolský a Milan Šebesta.

Ostatně na krysy a krysáky dojde i tentokrát. V Barošově novele jsou jasně ti záporní: vychytralí a krvelační. Ačkoli mluví v (trochu neumělém) vázaném verši. Než se ale objeví na scéně, respektive hluboko pod scénou, v labyrintu, který se rozbíhá do všech stran pod titulní skládkou, stane se fůra věcí.

Odvržení a zavržení

Předně se objeví půvabná panenka Bibi. V jistém souboji pokojových hraček přijde, chudák, o levou nohu, takže letí ve škatuli od pizzy obratem do popelnice a pak šupem na skládku. Tady potkává další „outcasts“, odvržené a zavržené, opovrhované a vyloučené.

Je to parádně typizovaná sestava: plastový kovboj, kovový robot a ply-

šový medvěd naditý slámou. Každý reprezentuje jednu sociální roli: medvěd je rodinný typ, trochu úzkostný, trochu žravý; kovboj je frajer se šátkem a lasem, ovšem poněkud lyrický - je totiž gay; podobně jako robot značky RUR 258, rozumový, analytický typ, chodící encyklopedie na baterky.

Postupně se přidávají ještě další, jako „strašný klaun“ nebo rorýs, jehož příběh nápadně připomíná mýtus o Ikarovi. Ono totiž u Baroše skoro všechno připomíná něco jiného: kovboj je jako vystřížený z filmové Zkrocené hory, robot odkazuje k bratrům Čapkům, poptený medvěd pak k medvídkovi Pú. A Strašný Klaun a Bibi? Třeba Stephen King nebo fikční světy panenky Barbie. Prostě postmoderně vyladěný mix.

Podvědomí města

A samotný příběh? I tady je veškerá motivika trochu přetížena symbolickými odkazy. Trochu prvoplánovými, očekávatelnými. Jasně že skládka na kraji města je něco jako podvědomí, kam městský člověk hromadí dlou-

hodobě všechny ty své bolesti a strasti všedního dne. Jasně že tady hraje prim autorská sympatie ke všem těm, co to nemají nebo neměli v životě snadné, ať kvůli svému fyzickému handicapu, nebo minoritní sexuální orientaci. Jasně že tady musí být nějaký mytický rámec; ten u Baroše obstarává „Ježa“, přišpendlený k vyhozenému krucifixu. Když mu medvěd vytáhne hřeby z rukou a nohou, uvolí se, že kovboje s robotem sezdá.

Jde přece vždycky hlavně o lásku. A taky svobodu, volnost. A pak ještě o fantazii, imaginaci. To jde Barošovi docela dobře. Dovede napsat odstavec, který atmosférou přímo vibruje. Třeba scénu s podzemními Krysáky anebo finále, které je samozřejmě naformátované jako happy end. V kritice nejrůznějšího civilizačního šuntu, jako třeba „medobil“, je to sice už trochu topornější, ale budiž - je tady totiž ještě něco.

Ilustrace Ester Nemjő (1992). Naivisticky stylizované koláže vystříhaných předloh a malby, přesněji domalby. Živé, dějově nabitě dvoustránky, kde se to hemží vizualizacemi všech hlavních i vedlejších postav v kulisách smetišť i přilehlé louky. A nejen zářivý naivismus, taky porce jisté syrovosti, naléhavosti, blízké syrovému umění, art brut. Taky vlastně postmoderní míchanice, která nakonec sluší jak poezii Robina Krále (Jsou tam kuny) nebo Ivana Wernische (Střelnice), tak Marku Barošovi a jeho Pohádkám ze skládky.

Autor je literárním a výtvarným kritikem.

Kovboj je frajer se šátkem a lasem, ovšem poněkud lyrický - je totiž gay, podobně jako robot značky RUR 258, chodící encyklopedie na baterky.